

«БД020100 – Философия» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне ізлену үшін ұсынылған Майра Шүршітбайдың «Қазақ дүниетанымындағы ізгілік-этикалық тәрбие идеясының қалыптасуы мен дамуы (философиялық талдау)» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми рецензенттің

СЫН-ШҚИР

р/н №	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірі); 2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауы) 3) Диссертация Қазақстан Республликасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету)	Еліміздегі ғылымның даму бағыттарының басымдылықтарының ішінен - 7. Әлеуметтік және гуманитарлық ғылымдар саласындағы зерттеулерге және арнайы мамандандырылған бағыттардың ішінен - 7.2. Гуманитарлық ғылымдар саласындағы іргелі, қолданбалы, пәнаралық зерттеулер: 7.2.6. Қоғамды жанғырту жағдайындағы тарих пен мәдениеттің, әдебиет пен тілдің, дәстүрлер мен құндылықтардың ортақтығы бабына сәйкес келеді. БД020100 – Философия мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне ізлену үшін мемлекет бюджетінен қаржыландыратын ресми докторантура аясында дайындалған диссертациялық жұмыс.
2.	Ғылымға маныздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маныздылығы ашылған/ашылмаған.	Жұмыс зерттеу тақырыбы өзекті және автор диссертациялық жұмыста философия тарихындағы рухани-ізгілік тәрбиенің мәні мен мазмұнын ашып, отандық ғылымның өркендеуіне елеулі үлес қосады деген ойды аяқтап, Өйткені зерттеуде ғылыми-теориялық мәселелер қарастырылуымен қатар, әлемдік мәдениеттің бір бөлігі болып табылатын қазақ мәдениеті мен қазақ халқының дүниетанымындағы идеялар, ілімдер талданады, заманауи тәрбие мен білімнің байланысы, садауатты ұрпақты тәрбиелеудегі бүгінгі қазақстандық қоғамдағы негізгі мәселелер көтеріледі. Автор мәселені философиялық тұрғыда талдап, теориялық және практикалық сипаттарда көрсете білген, сонымен қатар ғылыми зерттеу барысында қазіргі заманға қажетті манызды қырларын ашып көрсете алған. Сондықтан рецензиялауға ұсынылған диссертациялық ғылыми жұмыстың маныздылығына

3.	Өзі жазу принципі	<p>Өзі жазу денгейі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған <p>сараптамалық оң баға берілді.</p> <p>Жұмыстың мәтініне талдамалау жасау нәтижесінде автордың өзі жазу денгейі жоғары деп бағаланды. Себебі, автор ойларын мазмұнды тұжырымдап, әдебиеттерді мол қамтыған, берілген сілтемелерін барынша керекті жерінде орындды келтіреді. Сонымен қатар, зерттеудің баяндауданы жазу стилі ғылыми-логикалық, дәлелді, дәйекті сипатта екені байқалды. Автордың ғылыми зерттеу машығы қалыптасқан, ғылыми мәселені жоғары денгейде талдап, зерттеу әдіснамасын оңтайлы қолданып және дербес пікір тұжырымдай біледі. Ойлары оқырманға түсінікті және қиынды деген пікірдемін.</p>
4.	<p>Ішкі бірлік принципі</p> <p>4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) негізделген; 2) жартылай негізделген; 3) негізделмеген. <p>4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) айқындайды; 2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды 	<p>Диссертацияның өзектілігі негізделген. Заманауи жаһандану, ақпараттандыру, виртуализация үрдістерімен байланысты адам тұтғысының қалыптасуындағы жаңа талаптар тәрбие үрдістерінің мазмұнын қайта қарауды талап етеді. Мұндай зерттеудің қазақ мәдениеті үшін айрықша өзектілігі еліміз дүниетанымдық және әліонамалық вакуумды тудырған бірнеше құндылық төңкерістерін бастан өткеруімен байланысты. Қазақстанда білім беруді жаңғырту және реформалау үрдісі тек жеке тұлғаны ғана емес, бүкіл мәдениет университетінің қайта жарактандыру ретінде ұлттық тәрбиені жандандыруға негізделген ұлттық идеяға сүйенгенде ғана табысты болады. Тәрбие құбылысының күрделілігі адамның әлеуметтік және мәдени өмірінің күрделілігін көрсетеді. Сондықтан автор көтерген проблемалар ауқымды әр уақытта өзекті болып қала береді.</p> <p>Диссертация мазмұны мен құрылымы негізінен диссертация тақырыбын толығымен, жан-жақты айқындайды. Зерттеудің құрылымы ішкі мақсат пен логикаға негізделген. Бірінші тарауда зерттеудің әліонамалық негіздері айқындалып, тәрбие идеясы мәселесін зерттеудің теориялық-методологиялық қырлары дәйектеледі. Екінші тарауда қазақ мәдениетіндегі ізгіліктік-этикалық тәрбие мәселесінің әлеуметтік-мәдени алғышарттары мен қағидастары, қазақи дүниетанымда қалыптасқан тәрбие идеясы, тәрбиенің мәні, мақсаты кешенді түрде әлеуметтік философиялық тұрғыдан талданады. Ізгіліктік-этикалық тәрбие идеясы мен діни тәрбиенің байланысы зертделенді. Үшінші тарауда қазіргі қазақстандық қоғамда ізгіліктік-этикалық тәрбие берудің заманауи принциптері туралы мәселелер талданады. Тұлғаның рухани-ізгіліктік тұрғыдан қалыптасуындағы қазіргі білім беру саласының міндеттері, салуатты ұрпақ тәрбиелеуде философияның негізгі атқаратын рөлі мен қазіргі заман құндылықтары нақтыланды.</p> <p>Диссертацияның тақырыбына жұмыстың құрылымындағы мақсат пен міндеттер, олардың диссертация мәтініде баяндалуына толық сәйкес және</p>
4.3.	Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді:	

<p>1) сәйкес келеді; 2) жарптылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді</p>		<p>сәтті ашылып берілген. Ізгіліктік-этикалық рухани тәрбие мен білім беруді өзара тығыз байланыстағы үрдіс ретінде тұжырымдап, әр кезеңде трансценденттілік, гуманизм, руханилық, өзіндік бірегейлік, адамгершілік және таты басқа идеяларына негізделген тұтас адам болмысын құру міндеттерін қоятын тәрбие идеялары ұсынылған. Тәрбиенің мәдени қызметі адамды әлеуметтендіру, жеке тұлғаның шығармашылық қабілеттерін қалыптастыру, рухани құндылықтар мен әлеуметтік нормаларды беру мақсаттарымен анықталатынын негіздеген. Осы талаптар орындалуы біздің жұмысты оңды бағалауымызға негіз болды. Дегенмен, автордың тақырып бойынша болашақта терең және жан-жақты зерттеулерінің ауқымын кеңейте түсу керектігін айта кетеміз.</p>
<p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) жарптылай байланысқан; 3) байланыс жоқ</p>	<p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) жарптылай байланысқан; 3) байланыс жоқ</p>	<p>Диссертацияның құрылымындағы барлық бөлімдер бір-бірімен логикалық тұрғыда жүйелі байланысқан. Барлық бөлімдер өзара сабақтастықпен байланысып, жалпы жұмыстың құрылымындағы жүйелілік пен мазмұндылықты қамтамасыз еткен. Тақырыптың толықтай ғылыми талаптарға сай ашылуына мүмкіндік берген. Зерттеудің ізгіліктік-этикалық тәрбие - адамның қоғамдағы өмірінің негізгі шарты екендігін ашуға бағытталуы, қоғамдағы болып жатқан құбылыстар мен үдерістерге адамның жауапкершілігін анықтауы осының күәсі. Адамның қоршаған ортара ізгі ықпалын мәдени принциптерге сай жүргізетін әмбебап өлшем болатыны ашылған, мәтінде келтірілген сараптамалық жұмыстар нақтылы тақырыпты сипаттайтын манызды мақсатқа жұмылған. Сондықтан еңбегінің ішкі біртұтастығы мен сабақтастығы сақталғанын ескере отырып, оның жалпы құрылымдық сипатына оң баға береміз.</p>
<p>4.5. Автор ұсынған жаңа шешімдер (кагидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) сыни талдау бар; 2) талдау жарптылай жүргізілген; 3) талдау өз пікірін емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген</p>	<p>4.5. Автор ұсынған жаңа шешімдер (кагидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) сыни талдау бар; 2) талдау жарптылай жүргізілген; 3) талдау өз пікірін емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген</p>	<p>Қазақ халқының дәстүрлі мәдениетіндегі ұлттық тәрбиені өзіндік ерекшеліктерімен толыққанды қолдануға кеңестік кезеңнің идеологиялық құрғаулары жібермеген еді. Тәуелсіздік кезеңінде күрделі мәселені жан-жақты айқындауға мүмкіндіктер ашылғандықтан, қазақ халқының дәстүрлі мәдениетіндегі тәрбиенің ұлттық ерекшеліктері жаңа қырынан танылған. Сонымен қатар зерттеуде сыни талдау жүргізу үшін нақты тарихилық кагидатына сүйенген. Қазіргі жаһандану, ақпараттану кезеңінде ізгіліктік-этикалық тәрбие негізінде салдауатты ұрпақ тәрбиелеудің жаңашыл әдістері әлеуметтік-философиялық тұрғыдан зерделенген. Автордың тұжырымдарымен және басты бағыттарымен келісе отырып, зерттеуде автор тарапынан «сыни талдау бар» деген баға берілді.</p>
<p>5. Ғылыми жанашылдық принципі</p>	<p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен кагидаттар жаңа болып табыла ма? 1) толығымен жаңа.</p>	<p>Жұмыстың ғылыми нәтижелері мен кагидаттары «толығымен жаңа» деп бағаланды. Заманауи тәрбиенің тұрақты дамуға, өзара түсіністікке және айырмашылықтары құрметтеуге байланысты құндылықтары</p>

	<p>2) жартылай жана (25-75% жана болып табылады);</p> <p>3) жана эмес (25% кем жана болып табылады)</p>	<p>калыптастыруу міндетін жүзөгө асыруу міндетіне сай айткан тұжырымдарынан автор ізгілікті тәрбиенін жана кыргызды жаксы таба білгенін көрөміз. Казіргі ұлттық бірегейлігімізді нығайтып жатқан кезеңде жана ұрпақты ғылымның, технологиянын және экономиканын дамуымен байланысын ескере отырып, Мәдени-тарихи мұраны бағалауға және сақтауға Ұйретудің әдіснамасы мен маңызын жаксы көрсете білген. Тәрбиенің заманауи міндеттері шығармашылықпен ойнауды, сыни ойнауды, коммуникативтік дағдыларды және мәдениетаралық құзыреттілікті дамытуға бағытталуға тиісті екендігін дәлелдеген. Казіргі қоғамдағы тәрбие тәуелсіздікті, бейімделгіштікті, белгісіздік жағдайында шешім қабылдай білуді және ұжымда жұмыс істей білуді дамытуға бағытталуы тиісті деген қорытынғына келген.</p>
	<p>5.2 Диссертацияның қорытындылары жана болып табыла ма?</p> <p>1) толығымен жана;</p> <p>2) жартылай жана (25-75% жана болып табылады);</p> <p>3) жана эмес (25% кем жана болып табылады)</p>	<p>Диссертацияның қорытындылары «толығымен жана» деген ойдамыз. Мәселен, Қоғамды тәрбиелеу мен ізгілендіру идеялы - әрбір қоғам өз азаматтарының бақытты және үйісімді дамуын қамтамасыз ету үшін ұмтылуы тиіс мақсат. Тәрбие идеялы әр адамның бойында қоғамда толыққанды өмір сүру және қоршаған әлеммен өзара әрекеттесу үшін қажетті құндылықтарды, адамгершілікті, дағдылар мен білімді қалыптастыруынан туындауына зерттеуші тарапынан зерделенуі жұмыстың маңызды жетістігі деп бағалаймыз. Сонымен қатар, мемлекеттік бағдарламалар мен бастамалар азаматтар арасында өз еліне отансүйіштік сезімді қалыптастыруға бағытталуына назар аударған. Бұған патриоттық насихат, ұлттық рәміздер мен дәстүрлерді қоғамдық іс-шараларға қосу, ұлттық жобалар мен бастамаларды қолдаудың маңыздына ден қоюы мен жолдарын көрсетіп, қорытындылауды маңызды. Мемлекетімізді заманауи өркениеттік талаптарға сай дамуында зерттеу жұмысында зерделенген мәселелердің маңыздылығын ескеріп, автордың осы бағытта тандаған тақырыпты тереңдетіп, болашақта зерттеулерін әрі қарай жалғастырығаны орынды болар деген ойдамыз</p>
	<p>5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жана және негізделген бе?</p> <p>1) толығымен жана;</p> <p>2) жартылай жана (25-75% жана болып табылады);</p> <p>3) жана эмес (25% кем жана болып табылады)</p>	<p>Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері тұрғысынан гуманитарлық сала өнімдерін нақты бағалау қиындау, дегенмен диссертация мәтінде келтірілген барлық тұжырымдардың практикалық маңызы бар екенін айта аламыз және олар толық мәтінде өзінше негізделген. Казіргі ақпараттық технологиялар басымдылық танытып отырған жалаңдану әлемінде тәрбие міндеттері күрделене түсті. Жалаңданудың ықпалымен және ақпараттық технологиялардың дамуымен мәдениеттер мен ұлттар арасындағы шекаралар бұзылғыр бола бастады. Ұлттық құндылықтар, білім беру жүйесі, медиа және мемлекеттік саясат, сапалы білім беру арқылы жана ұрпақ толеранттылық, әділеттік, әлеуметтік жауапкершілік сияқты гуманистік құндылықтарды сіңіруге болалы деген қорытындылар бар.</p>

		<p>Жұмыстың жалпы ғылыми нәтижелері біршама қомақты және осыған орай олардың топтамасы рецензент тарапынан «толығымен жана» деген бағалауға ие болып отыр.</p>
<p>6. Негізгі қорытындыларды негізділігі</p>	<p>Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research және өнертану және гуманитарлық бағыттары бойынша)</p>	<p>Диссертация мәтінінің мазмұны тақырыпқа барынша сәйкестендірілген екен және ғылыми қорытындылар мен нәтижелер ауқымды дәлдемелерге сүйенілген және дәйектелген. Еркіндік құбылыс әлеуметтік өмірдің ерекшеліктері барынша сұрыпталудан өткізіліп, оның еліміздің этноәлеуметтік құрылымындағы орны мен рөлі философиялық мәселе ретінде айқындалған. Автор болашақта әлеуметтік саланың күрделі мәселелерін өзінің шығармашылық практикасында сыни зерттеу нысанына айналдырады деген ойдамыз.</p>
<p>7. Қорғауға шығарылған негізгі қатидаттар</p>	<p>Әр қатидат бойынша келесі сұрақтарға жауап беру қажет: 7.1 Қағидат дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді 7.2 Тривиалды ма? 1) ия; 2) жоқ 7.3 Жана ма? 1) ия; 2) жоқ 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) ия; 2) жоқ</p>	<p>7.1 Диссертациялық жұмыстары негізгі қатидаттар дәлелденген және ғылыми тұрғыда дәйектелген. Автор философия мамандығымен қатар жалпы гуманитарлық ғылымдардың айналасы мен әдістемесіндегі тәсілдерді және жана ғылыми жетістіктерді пәнаралық байланыс деңгейінде жұмыста қолдана білген. Әрбір қатидат «дәлелденді» деген қорытынды жасалды.</p> <p>7.2 Жұмыс қатидаттары тривиалды, яғни үстірт түрде емес. Сондықтан, бұл жерде «жоқ» деген баға берілді. Автор әрбір нәтижені тиынақтап, теориялық тұрғыдан зерделеуден өткізіп ұсынғаны байқалды. Сонымен қатар, автор теориялық зерделеумен бірге әлеуметтік практикаға шығудың жолын іздейді, көбінесе әлеуметтік процестермен зерттеу мәселесін байналыстырады.</p> <p>7.3 Негізгі қатидаттардың барлығына «жана» деген баға берілді. Жалпы жұмыстың жанашыл қатидаттарының жалпы жүйелен ұсынылған саны атлау екені байқалды. Бірінші қатидат қазіргі уақытта ғалымдар жүзеге асыратын тәрбие теориясының негіздемесін тұжырымдамалық іздеуде «тәрбие идеясы» сияқты философиялық категорияны қолдануды негіздеген және бұл әлеуметтік ғылымдағы ерекше көзқарас екенін атап өтеміз; екінші қатидат – транспенденттілік, гуманизм, руханилық, өзіндік бірегейлік, адамгершілік және тағы басқа идеяларға негізделген тұтас адам болмысын құру міндеттерін қолтын тәрбие идеяларының ұсынылуы мен ізгіліктік-этикалық тәрбие идеясының философиялық-антропологиялық көзқарасы сипатталуы; үшінші қатидат – бұл ұлттық мәдениеттің қайталанбас рухани тәжірибесін зерделей отырып, рухани сабақтастықтағы тәрбие үрдісінің жалпыадамзаттық құндылықтармен ұштас жасампаздық қуатын зерделеген; төртінші қатидат – қазақ халқының ұлттық сана-сезімі қазақтың дәстүрлі мәдениеті мен ислам дініне негізделгеніне тоқталған. Қазақ ойшылдарының діни көзқарастарын талдау арқылы, адамның діни-рухани дамуы</p>

		<p>ағартушылықпен тығыз байланысты екенін көрсетіп, танымдық тұрғыда зерделенді; бесінші қағиат – ізгіліктік-стигмалық, рухани тәрбие мен білім берудің тығыз байланысын аша отырып, өз іс-әрекеттері үшін жауапкершілікті қабылдауға дайын интегралды тұтаны қалыптастыру қисынында сараптаудан өткізілді; алтыншы қағиат – көпконфессиональды қоғамда әр ұлттың ұрпақ тәрбиелеу идеялы руханилықпен, планетарлық сананы дамытумен, мәдени құндылықтарды, этникалық, жалпыдүлгілік және әлемдік мәдениетті игерумен байланыстылығы көрсетілді. Жоғарыдағы негіздерге байланысты осы бапқа «Иә» деген баға берілді.</p> <p>7.4 Қағиаттардың қазіргі ғылым мен білімнің дамуында, әлеуметтік ортада қолдану бойынша «кен» деген баға берілді. Диссертацияның негізгі ғылыми нәтижелерін гуманитарлық пәндердің, яғни философия, тарих, құқық, әдебиет, тіл және мәдениет саласында, мемлекеттік органдардың қызметі ауқымында толық пайдалануға болды. Сондықтан рецензент тарапынан бұл бап «кен» деп бағаланды. Әрине, тақырыпқа қатысты жоғары мектеп саласында арнайы әдістемелік материалдарды жинақтап беру автор үшін болашақтың ісі деген ойдамыз.</p> <p>7.5 Диссертацияның негізгі қағиаттары отандық және кейбір шетелдік жарияланымдар деңгейінде жеткілікті дәлелденген, талапқа сай сынақтан өткен деген пікірдемін. Мақалалар қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде жарық көрген екен. «Скопус» тізіміндегі журналдарда автордың мақаласы жарияланған. Бұл мағынада жарияланымдарға қатысты талаптарға сай жұмыстар талаптарға жауап береді. Сондықтан бұл пунктке «Иә» деген баға берілді.</p>
8.	<p>Дәйектілік принципі Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі</p>	<p>8.1 Әдістеменің таңдауы - негізделген немесе әдіснама нақты жазылған</p> <p>1) ия; 2) жоқ</p> <p>8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:</p> <p>1) ия; 2) жоқ</p>

	<p>8.2 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):</p> <p>1) ия; 2) жоқ</p>
<p>8.4 Мамызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған</p>	<p>Диссертация жұмысында келтірілген ғылыми тұжырымдамалар, зерттеу кезеңдері жалпы классикалық философияның тарихымен, қазақ халқының рухани тарихының жалпы эволюциясымен астасып жататыны байқалды. Автор өзінің теориялық ойларын барынша практикаға жақындатуға тырысады. Бұл әрекеттерге «иә» деген баға берілді.</p>
<p>8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз</p>	<p>Зерттеу тақырыбы бойынша әдебиеттерге сілтемелер жасау тұрғысынан жарияланған ғылыми әдебиеттер біршама екені анық. Автор тақырыпқа қатысты шетелдік және отандық авторлардың көптеген еңбектерін қамти алғаны байқалды. Кейбір сілтемелерге нақты алғанда автор тарапынан сыни түсіндірмелер де берілген. Диссертацияда келтірілген мамызды сілтемелер автордың еңбегіндегі ғылыми нәтижелерді дәйектеуге көмектесетінін байқауға болады. Әсіресе, отанымызда жарияланған көптеген еңбектер жұмыста орын алғаны байқалды. Дегенмен, этникалық болмыстың өзара қатынастарында кездесетін кейбір қайшылықтарды нақтылай түсу үшін еліміздегі этностар мәдениеті туралы сілтемелерді автор өзінің болашақ ғылыми еңбектерінде кеңейте түседі деген үміттемін. Себебі, ұлтаралық қатынастарға қатысты еркіндік мәселесі барынша өткірлене түседі.</p>
<p>9.1 Диссертацияның теориялық мамызы бар: 1) ия; 2) жоқ</p>	<p>Зерттеу барысында пайдаланылған әдебиеттер тізімі тақырыпқа қатысты ғылыми әдеби шолуға негізінен жеткілікті. Автор еркіндік, этнос мәдениеті, ұлт болмысы сияқты күрделі ұғымдарға қатысты ғылыми әдебиеттерді жинақтай алған. Әрине, қазақ халқына қатысты тәуелсіздік жылдары жарық көрген кейбір еңбектер басымдық етеді. Демек, әдеби шолудың ауқымында заманауи кезеңге үлкен мән берілген. Автор диссертацияда алға қойған мақсат, міндеттеріне толықтай жауап беретін тарихи-философиялық еңбектерді де қамти алған деген пікірдемін.</p> <p>Диссертацияның теориялық мамызы жоғары. Әлеуметтанулық категориялық-тұжырымдамалық және функционалды талдауды қорытындылай келе, тарбие беру үрдісінде дәстүр мен инновацияның диалектикасы туралы және әлеуметтік-мәдени жүйеге одан әрі өзара кірігуінің мамызына назар аударған; инновация дәстүрдің дамуы, бұл дәстүр мен оның өмір сүруінің өзгеретін әлеуметтік-мәдени ортаға арасындағы қайшылықты жоюға мүмкіндік береді деген тұжырымдар жасалады. Ғылыми теорияларға, тұжырымдамаларға өзіндік ұстанымы бар, тың көзқараспен қарап, теориялық мамыздылығын сақтайды. Сондықтан теориялық мамызға қатысты бапқа сәйкес «Иә» деген баға берілді.</p>
<p>9.2 Практикалық құндылық принципі</p>	

